

Е. Д. Ладигенський,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ORCID 0009-0004-8992-9402,
e-mail: ladizenskiy@gmail.com,

А. В. Соколов,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ORCID 0009-0008-5143-7049,
e-mail: sokolov2015@ukr.net,

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро,

І. С. Мірошніченко,
кандидат економічних наук,
ORCID 0000-0001-8193-5403,
e-mail: inga-m@meta.ua,

Льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кропивницький

СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Сучасний розвиток глобалізаційних процесів свідчить про те, що транспорт відіграє істотну роль в соціально-економічному розвитку будь-якої країни та є основним напрямом посилення глобалізації у світі. Відповідно, ефективне функціонування підприємств сфери транспорту вважається необхідною умовою забезпечення високого рівня конкурентоспроможності країни в цілому. Діяльність транспортних підприємств є визначальною умовою досягнення соціальних та фінансових цілей розвитку не лише галузі, а й економіки країни загалом. Інтенсивність процесів розвитку народного господарства, впровадження новітніх технологій у надання послуг (у тому числі й транспортних) потребує дотримання загальних стратегічних напрямів та орієнтирів, що дозволять їм максимально ефективно адаптуватися до нових сучасних умов ведення господарства. Саме тому виникає проблема врахування загальних національних стратегій розвитку галузі при формуванні стратегічних орієнтирів транспортних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем функціонування транспортних підприємств, їх потенціалу та систем, які вони формують, займалися багато таких дослідників, як М. Андрієнко [5], О. Ареф'єва [11-12], Ю. Бондар [13-14], О. Вовк [2; 9], О. Гуцалюк [16-18], В. Дятлова, Д. Король [6], Н. Кравчук [10], Ю. Пашенко, О. Никифорок [3], С. Пирожков, І. Мальярчук [8], Д. Прейгер, О. Собакевич, О. Ємельянова [4], Л. Філіпковська, В. Муратов [1] та інші, наукові праці яких включають ґрунтовний аналіз всіх основних аспектів функціонування транспортних підприємств та галузі. Проте, незважаючи на значні досяг-

нення вітчизняної економічної науки у питаннях дослідження розвитку транспортних підприємств, необхідним є обґрунтування та поглиблення розуміння стратегічних орієнтирів їх функціонування та розвитку.

Метою статті є обґрунтування стратегічних напрямів розвитку транспортних підприємств з урахуванням сучасних стратегічних орієнтирів транспортної галузі.

Викладення основного матеріалу. Історична ретроспектива та сучасна практика свідчать, що транспорт вважається одним із базисних секторів економіки, особливо в умовах поглиблення глобалізаційних процесів. В Україні дана галузь містить велику залізничну мережу, морські порти, розвинену мережу автомобільних доріг, аеропорти, розгалужену мережу автобусних станцій, вантажних митних терміналів, що є необхідним для задоволення бажань та потреб індивідуальних споживачів та інших галузей економіки в цілому. Сучасні підприємства, які сформували транспортну галузь України здебільшого задовольняють тільки головні потреби населення і економіки в перевезеннях за обсягом, проте не за якістю. Відповідно, можемо стверджувати, що на сьогодні стан транспортного сектору не повною мірою відповідає вимогам ефективного застосування євроінтеграційного курсу України та інтеграції державної транспортної мережі. Одною із підстав критичного стану розвитку підприємств транспортного сектору економіки стало системне недофінансування, відсутність належного технічного обслуговування інфраструктури та транспорту, вплинула також технічна та інноваційна відсталість, яка загрожує не лише виконанню соціально-еконо-

мічних функцій галузі, але і національній економічній безпеці.

Проте, незважаючи на існуючі проблеми транспортні підприємства відіграють особливу забезпечуючу роль в економіці країни: вони покривають виробничі та невиробничі потреби економіки країни у перевезеннях та сприяють: раціональному розміщенню виробничих потужностей та ресурсів по території країни; створенню сприятливих умов та бізнес-середовища для розширеного відтворення усіх галузей економіки; підвищенню ефективності використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів суспільного виробництва [1]. Інноваційно розвинена інфраструктура, вільна ринкова прозора конкуренція, продуктивний розвиток і координація роботи підприємств всіх видів транспорту, спільно із ефективним застосуванням системи державного та регіонального регулювання і управління, покращення взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та підприємств, а також

впровадження важливих структурних реформ, – все це дає можливість сформувати міцне підґрунтя стійкого розвитку підприємств транспортного сектору України та сприяти створенню та розвитку вільного і конкурентного ринку послуг транспортної сфери. Пріоритетним напрямом розвитку транспортних підприємств має стати забезпечення та вдосконалення якості послуг, що дозволить підвищити ефективність підприємств, дасть можливість збільшити їх ринкову конкурентоспроможність, сприятиме розвитку внутрішнього виробництва, торгівлі та експортно-імпортних операцій.

Підвищення ефективності діяльності транспортних підприємств розкривається через стратегічний зміст розвитку, який досягається завдяки взаємозв'язку стратегічних економічних орієнтирів підприємства, використанню можливостей зовнішнього та внутрішнього середовища та оперативних цілей та завдань їх функціонування із застосуванням продуктивної взаємодії (див. рисунок).

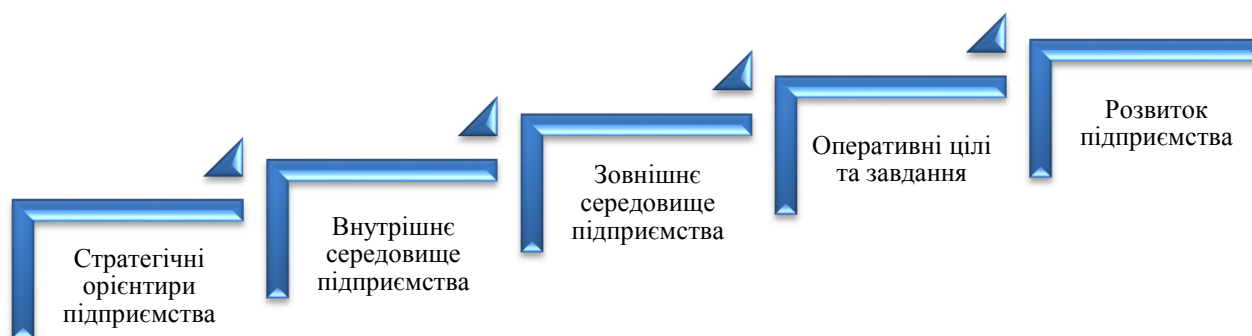

Рисунок. Взаємозв'язок стратегічних векторів та розвитку транспортних підприємств

Стратегічне управління розвитком підприємства – це динамічний процес, який базується на використанні потенціалу транспортного підприємства й орієнтується на отримання довгострокових конкурентних переваг на ринку при вчасному коригуванні цілей функціонування (адапованих до змін, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі) шляхом інноваційної спрямованості, зростання обсягів господарювання, реструктуризації підприємств або антикризового управління їхнім розвитком тощо. Тобто, процес стратегічного управління розвитком підприємства ґрунтується на прийнятті комплексу управлінських рішень стосовно деталізації заходів у складі загального напрямку розвитку та координації цих процесів [2]. Взаємозв'язок стратегічних орієнтирів та розвитку транспортних підприємств зумовлює необхідність в управлінні стратегічним розвитком транспортних підприємств, а його становлення можна визначити як один із основних стратегічних напрямів функціонування.

Ураховуючи стан транспортної галузі, її пріоритетність у економіці країни та процеси управління

стратегічним розвитком основними напрямками розвитку транспортних підприємств у контексті галузі є:

- доступність та якість транспортних послуг для суспільства;
- забезпечення надання конкурентоздатних та якісних транспортних послуг для галузей економіки;
- збільшення енергоефективності, екологічності транспортних процесів та захищеності перевезень пасажирів і вантажів;
- активна інтеграція у Європейський Союз і забезпечення експорту транспортних послуг;
- підняття продуктивності державного та регіонального регулювання та управління у напрямі формування конкурентного середовища функціонування транспортних підприємств;
- розвиток транспортної інфраструктури та реструктуризація рухомого складу підприємств для зростаючої мобільності жителів та прискорення руху товаропотоків [3].

Розвиток вітчизняного транспортного комплексу свідчить, що Україна має досить розвинену

інфраструктуру водного, залізничного, авіатранспорту та автомобільного, проте технологічні характеристики транспортної мережі досить сильно відрізняються від загальноєвропейських і світових стандартів. До прикладу, 51,1% українського дорожнього покриття не відповідає вимогам за рівністю, 39,2% – за міцністю, відповідно середня швидкість руху на автошляхах у 2-3 рази нижча, ніж у західноєвропейських країнах [4], тобто швидкість транспортних перевезень значно нижча, ніж у країнах Європи, а рентабельність транспортних підприємств взагалі є критично низькою. Відповідно, лише через погані дороги Україна щороку втрачає понад 32 млрд грн або 3% ВВП. Якщо ж досліджувати залізничний транспорт, то більше 15-17% залізничних доріг є непридатними для подальшого застосування тобто критично зношеними, а значна частина інфраструктури (вокзали, станції, готелі, засоби зв'язку і управління рухом) вважаються застарілими [5]. Техніко-технологічні властивості морських портів знаходяться на рівні 90-х років минулого століття і не відповідають прогресивним міжнародним стандартам. Значна кількість аеропортів України на технічному рівні не відповідають вимогам Міжнародної організації цивільної авіації та Міжнародної асоціації авіаційного транспорту [6]. Тобто, маючи загальний високий геополітичний потенціал розвитку транспортних підприємств в Україні спостерігається значний їх занепад. Відповідно, транспортна система України та підприємства, які до неї належать, потребує термінового всеохоплюючого розвитку транспортної мережі, в першу чергу міжнародних транспортних коридорів, мережі швидкісних автомобільних доріг, залізниць і аеропортів. Труднощі завдання заключаються в тому, що об'єкти транспортної інфраструктури знаходяться в державній власності, вимагають значних вкладень і багато в чому залежать від фінансування з державного та місцевого бюджетів. Беручи до уваги дефіцитність грошових коштів бюджету, необхідна взаємодія державного і приватного секторів і нові форми фінансування.

Одними із стратегічних орієнтирів розвитку транспортних підприємств, є збереження територій для будівництва і розвитку об'єктів транспортної інфраструктури, розробка та впровадження відповідної нормативно-правової бази. У даному контексті важливим є виконання Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, яка «розроблена для комплексного вирішення наявних завдань та проблем в області транспортного сектору та включає пріоритети розвитку транспортної галузі України, відображає останні зміни впровадження євроінтеграційного курсу, а також зміну геополітичного середовища в регіоні» [7]. Тобто, при формуванні окремих стратегій розвитку транспортні підприємства мають враховувати проблеми, завдання, стратегічні напрями та очікувані результати Національної транспортної стратегії України, що в май-

бутньому сприятиме нагородженню комплексного стратегічного курсу не лише для окремих підприємств, але й галузі загалом.

Зауважимо, що у Стратегії знайшло відображення посилення тенденцій розвитку регіоналізму та децентралізації, реформування адміністративно-територіального устрою. Так, у ній передбачено створення регіональних транспортних хабів, які будуть характеризуватися високою технологічною складністю транспортних засобів та їх ергономічністю; використанням альтернативних видів палива, а також «зелених» видів транспорту; використанням композитних матеріалів, зменшенням металоємності, підвищенням аеродинаміки та захищеністю транспортних засобів; швидкою і вчасною доставкою пасажирів та вантажів завдяки швидкісним видам транспорту та розвитку логістики; підвищенням ролі недорогих авіаперевезень для прямих міжрегіональних сполучень; гарантуванням транспортної доступності для населення, підвищенням мобільності трудових ресурсів, збільшенням дальності та зменшенням часу поїздок пасажирів тощо [7]. Такий розвиток регіональних транспортних хабів сприятиме поглибленню якості транспортних послуг та підвищенню рентабельності підприємств.

Реалізація Національної транспортної стратегії України передбачає вирішення проблем та завдань за пріоритетними напрямками, які дозволять підвищити конкурентоздатність вітчизняних транспортних підприємств:

- безперешкодна мобільність та міжрегіональна інтеграція;
- безпечний для суспільства, екологічно чистий та енергоефективний транспорт;
- інноваційний розвиток транспортної галузі та глобальні інвестиційні проекти;
- конкурентоспроможна та ефективна транспортна система.

Усі основні пріоритетні напрями стратегічного розвитку підприємств транспортної галузі між собою пов'язані та доповнюють отримання очікуваних результатів один одного. Проте, вважаємо, що для транспортних підприємств першочерговими є напрями формування конкурентоспроможної та ефективної транспортної системи та інноваційного розвитку транспортної галузі та залучення глобальних інвестиційних проектів.

Конкурентоспроможна та ефективна транспортна система. До прикладу, транспортна система України межує з Трансєвропейською транспортною мережею (TEN-T), проте нині спостерігається невисокий рівень її взаємодії і загальне технологічне відставання від TEN-T, а наслідками цього є скорочення транзитних перевезень через Україну та неспроможність підприємствами надавати якісні транспортні послуги під час експортних перевезень, а як результат це дає поганий вплив на конкурентоспроможність та ефективність національної економіки [7].

Інноваційний розвиток транспортної галузі та залучення глобальних інвестиційних проєктів відображає і збільшує рівень конкурентоспроможності країни. У сучасному середовищі розвиток транспортних підприємств має орієнтуватися не лише на потребу в адаптації до стандартів ЄС, технічних умов, принципів управління тощо, але і враховувати те, що інновації та високі технології повинні мати вирішальне значення для створення нової, найбільш ефективної моделі управління розвитком транспортно-дорожнього комплексу країни [7]. Таким чином, залучення міжнародних інвестиційних проєктів до фінансування розвитку транспорту в Україні може стати поштовхом та пріоритетним орієнтиром співпраці із країнами ЄС. Досягнення стратегічних орієнтирів зумовлюється адекватним оперативним плануванням, яке забезпечує поточну та стратегічну діяльність підприємств водночас.

Щодо входження транспортних підприємств до Європейського простору, то Угода про асоціацію передбачає врахування умов формації європейської транспортної політики під впливом викликів сучасного та інтенсивного розвитку світової торгівлі [8]. Так, до пріоритетних заходів України та ЄС у галузі розвитку транспортних підприємств належать [9]:

- модернізація та оновлення основних фондів і рухомого складу транспорту;
- підвищення рівня безпеки на транспорті та адаптація законодавства;
- розвиток транспортної інфраструктури України та її європейської транспортної системи;
- створення спільного авіаційного простору між Україною та ЄС.

Разом з тим для транспортних підприємств важливим стратегічним орієнтиром є забезпечення власної прибутковості, що в ринкових умовах завжди є їх основною метою. У даному контексті управління прибутковістю транспортних підприємств повинно задовольняти інтереси підприємства у формуванні потенціалу економічного розвитку та створювати резерви для реалізації стратегічних цілей забезпечення ефективності діяльності. Тобто,

зростання прибутків можливе не лише за рахунок нарощування обсягів надання транспортних послуг та забезпечення максимальної комерційної завантаженості, а й за рахунок оптимізації систем управління та модернізації активів [10]. Резерви зростання прибутків транспортних підприємств можуть сформуватися у таких напрямках [11; 12]:

- через зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції (надання послуг);
- за рахунок підвищення якості надання транспортних послуг;
- у разі збільшення обсягів перевезень та реалізації допоміжної продукції;
- у разі комерціалізації інноваційних розробок та впровадження на транспортному підприємстві сучасних досягнень науки і техніки.

Як бачимо, управління прибутковістю та її резерви зростання відображаються у стратегічних напрямках розвитку транспортних підприємств, що свідчить про врахування їх при забезпеченні реалізації стратегій розвитку.

Висновки. Отже, можна вважати, що стратегічні орієнтири розвитку транспортних підприємств – це основні напрями реструктуризації та модернізації окремих підприємств сфери транспорту, які враховують державне та регіональне регулювання, забезпечуючи при цьому прибутковість підприємства та створення ринкового конкурентного середовища. Формування стратегічних орієнтирів окремого підприємства має враховувати досягнення позитивних результатів в усій галузі, оскільки транспортна галузь досить взаємозалежна. За рахунок впровадження стратегічних орієнтирів відповідно до національної стратегії можливе створення єдиного транспортного простору, де регіональна та міжнародна інтеграція підприємств національної транспортної системи забезпечить зростання результативності та якості транспортних послуг, збільшення обсягів їх експорту та зростання рівня використання національного транзитного потенціалу.

Література

1. Філіпковська Л. О., Муратов В. В. Перспективні напрями розвитку транспорту України. *Економіка транспортного комплексу*. 2017. № 29. С. 69-85. DOI: <https://doi.org/10.30977/ЕТК.2225-2304.2017.29.0.69>.
2. Вовк О. М., Ковальчук А. М. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах конкурентної економіки. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 1. С. 20-32. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2019.20-32>.
3. Пашенко Ю. С., Никифоров О. І. Транспортно-дорожній комплекс України в процесах міжнародної інтеграції: монографія. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. 192 с.
4. Прейгер Д. К., Собакевич О. В., Ємельянова О. Ю. Реалізація потенціалу транспортної інфраструктури України в стратегії посткризового економічного розвитку : аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2011. 37 с.
5. Андриєнко М. М. Стратегічні напрями економічного розвитку транспортних компаній. *Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі*: монографія / за ред. О. В. Ареф'євої. Київ: ФОП Маслаков, 2018. С. 290-299.
6. Дятлова В. В., Король Д. В. Використання потенціалу ТДК України при реалізації глобальної європейської стратегії. *Перспективи розвитку економіки України в контексті європейської інтеграції*. 2019. Вип. 123. С. 83-91.
7. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року: Розпорядження КМУ від 30 травня 2018 р. № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-p#Text>.
8. Пирожков С., Прейгер Д., Малярчук І. Проблеми реалізації транзитного потенціалу України у контексті ЄС і формування ЄЕП. *Економіка України*. 2005. № 3. С. 4-19.

9. Вовк О. М., Аверічев І. М. Стратегічні напрямки розвитку ринку транспортних послуг в Україні. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2015. № 2. С. 131-135.
10. Вовк О. М., Кравчук Н. М. Методичне забезпечення управління процесами розподілу прибутку на транспортних підприємствах. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*. 2017. № 7. С. 131-134.
11. Ареф'єва О. В., Васюткіна Н. В. Управління підприємством в теорії фірми. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 24. С. 60-64.
12. Ареф'єва О. В. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення : монографія. Київ : НАУ, 2020. 232 с.
13. Бойко О. В., Томарева-Патлахова В. В., Бондар Ю. А., Карпуніна М. С. Методичний підхід до забезпечення кластерно-логістичного розвитку ринку послуг транспортних систем України. *Економічні інновації*. 2020. Т. 22. Вип. 4 (77). С. 29-38. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2020.22.4\(77\).29-38](https://doi.org/10.31520/ei.2020.22.4(77).29-38).
14. Boiko O., Havrylova N., Bondar I., Slobodianiuk O. Financial provision of conditions for the development by multimodal transport infrastructure of Ukraine. *New challenges in the development of future specialists: collective monograph*. Galați: Galați University Press, 2021. P. 112-125.
15. Гуцалюк О. М., Ремзіна Н. А. Методичні основи формування єдиного наскрізного тарифу мультимодальних перевезень. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 4 (37). С. 169-176. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4\(37\).169-176](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4(37).169-176).
16. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А. Безпековий менеджмент авіаційного транспорту в контексті сталого розвитку національної економіки. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання: зб. наук. праць*. Київ, 2020. С. 82-94. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2020.82-94>.
17. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А. Управління стратегічним розвитком транспортної інфраструктури національної економіки. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2021. № 1 (23). С. 98-107.
18. Колодинський С. Б., Гуцалюк О. М. Технологічні парки як центри економічного зростання українських підприємств. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Соціальні та поведінкові науки*. 2022. Вип. 22 (51). С. 179-199. DOI: [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2022-22\(51\)-179-199](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2022-22(51)-179-199).

References

1. Filipkova, L. O., Muratov, V. V. (2017). Perspektivni napryamy rozvytku transportu Ukrainy [Perspective areas of transport development in Ukraine]. *Ekonomika transportnoho kompleksu – Economics of the transport complex*, 29, pp. 69-85. DOI: <https://doi.org/10.30977/ETK.2225-2304.2017.29.0.69> [in Ukrainian].
2. Vovk, O. M., Kovalchuk, A. M. (2019). Stratehichne upravlinnia rozvytkom pidpriemstv v umovakh konkurentnoi ekonomiky [Strategic management of the development of enterprises in the conditions of a competitive economy]. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy – Collection of scientific works of the University of the State Fiscal Service of Ukraine*, 1, pp. 20-32. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2019.20-32> [in Ukrainian].
3. Pashchenko, Yu. Ye., Nykyforuk, O. I. (2008). Transportno-dorozhnyi kompleks Ukrainy v protsesakh mizhnarodnoi intehratsii [Transport and road complex of Ukraine in the processes of international integration]. Nizhyn, Aspekt-Polihraf. 192 p. [in Ukrainian].
4. Preyher, D. K., Sobakevych, O. V., Yemelyanova, O. Yu. (2011). Realizatsiia potentsialu transportnoi infrastruktury Ukrainy v stratehii postkryzovoho ekonomichnoho rozvytku [Realization of the potential of transport infrastructure of Ukraine in the strategy of post-crisis economic development]. Kyiv, NISD [in Ukrainian].
5. Andriienko, M. M. (2018). Stratehichni napriamy ekonomichnoho rozvytku transportnykh kompanii [Strategic directions of economic development of transport companies]. *Stiiki rozvytok pidpriemstv u mizhnarodnomu ekonomichnomu prostori [Sustainable development of enterprises in the international economic space]*. (pp. 290-299). Kyiv, FOP Maslakov [in Ukrainian].
6. Diatlova, V. B., Korol, D. V. (2019). Vykorystannia potentsialu TDK Ukrainy pry realizatsii hlobalnoi yevropeiskoi stratehii [Utilization of the potential of Ukraine's TDC in the implementation of the global European strategy]. *Perspektyvy rozvytku ekonomiky Ukrainy v konteksti yevropeiskoi intehratsii – Prospects for the development of Ukraine's economy in the context of European integration*, 123, pp. 83-91 [in Ukrainian].
7. Pro skhvalennia Natsionalnoi transportnoi stratehii Ukrainy na period do 2030 roku: Rozporiadzhennia KМУ vid 30 travnia 2018 r. № 430-r [On the approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the period until 2030: Decree of the CMU of May 30, 2018 No. 430]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-r#Text> [in Ukrainian].
8. Pyrozhekov, S., Preyher, D., Maliarchuk, I. (2005). Problemy realizatsii tranzynnoho potentsialu Ukrainy u konteksti YES i formuvannia YEOP [Problems of realizing the transit potential of Ukraine in the context of the EU and the formation of the EEP]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 3, pp. 4-19 [in Ukrainian].
9. Vovk, O. M., Averichev, I. M. (2015). Stratehichni napriamky rozvytku rynku transportnykh posluh v Ukraini [Strategic directions of development of the market of transport services in Ukraine]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes – Economy. Management. Business*, 2, pp. 131-135 [in Ukrainian].
10. Vovk, O. M., Kravchuk, N. M. (2017). Metodichne zabezpechennia upravlinnia protsesamy rozpodilu prybutku na transportnykh pidpriemstvakh [Methodical management of profit distribution processes at transport enterprises]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal Internauka – International scientific journal Internauka*, 7, pp. 131-134 [in Ukrainian].
11. Arefieva, O. V., Vasyutkina, N. V. (2013). Upravlinnia pidpriemstvom v teorii firmy [Enterprise management in the theory of the firm]. *Investitsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 24, pp. 60-64 [in Ukrainian].
12. Arefieva, O. V. (2020). Adaptivne upravlinnia pidpriemstvamy v umovakh neotekhnolohichnoho vidtvorennia [Adaptive management of enterprises in terms of neotechnological reproduction]. Kyiv, NAU. 232 p. [in Ukrainian].
13. Boiko, O. V., Tomareva-Patlahova, V. B., Bondar, Yu. A., Karpunina, M. S. (2020). Metodichniy pidkhid do zabezpechennia klasterno-lohistychnoho rozvytku rynku posluh transportnykh system Ukrainy [Methodical approach to ensuring cluster and logistic development of the market of transport systems of Ukraine]. *Ekonomichni innovatsii – Economic innovations*, 4 (77), pp. 29-38. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2020.22.4\(77\).29-38](https://doi.org/10.31520/ei.2020.22.4(77).29-38) [in Ukrainian].

14. Boiko, O., Havrylova, N., Bondar, Iu., Slobodianiuk, O. (2021). Financial provision of conditions for the development by multimodal transport infrastructure of Ukraine. *New challenges in the development of future specialists*: collective monograph. (pp. 112-125). Galați, Galați University Press.
15. Hutsaliuk, O. M., Remzina, N. A. (2020). Metodichni osnovy formuvannia yedynogo naskriznogo taryfu multymodalnykh perevezhen [Methodical Bases of Formation of the Multimodal Transportation's Single Tariff]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky – Central Ukrainian scientific bulletin. Economic sciences*, 4 (37), pp. 169-176. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4\(37\).169-176](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4(37).169-176) [in Ukrainian].
16. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Iu. A. (2020). Bezpekovi menedzhment aviatsiinoho transportu v konteksti staloho rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Safety Management of Aviation Transport in the Context of Sustainable Development of the National Economy]. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka. Chumachenkivski chytannia – Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*, pp. 82-94. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2020.82-94> [in Ukrainian].
17. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Iu. A. (2021). Upravlinnia stratehichnym rozvytkom transportnoi infrastruktury natsionalnoi ekonomiky [Management of the strategic development of the transport infrastructure of the national economy]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu. Seriya: Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti – Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Series: Economics and management in the oil and gas industry*, 1 (23), pp. 98-107 [in Ukrainian].
18. Kolodynskiy, S. B., Hutsaliuk, O. M. (2022). Tekhnolohichni parky yak tsentry ekonomichnoho zrostannia ukrainskykh pidpriemstv [Technological parks as centers of economic growth of Ukrainian enterprises]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity. Seriya: Sotsialni ta povedinkovi nauky – Bulletin of postgraduate education. Series: Social and behavioral sciences*, 22 (51), pp. 179-199. DOI: [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2022-22\(51\)-179-199](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2022-22(51)-179-199) [in Ukrainian].

Ладженський Е. Д., Соколов А. В., Мірошніченко І. С. Стратегічні вектори розвитку транспортних підприємств в умовах глобалізації

Стаття присвячена актуальним питанням розвитку транспортних підприємств в сучасних умовах. Актуальність дослідженої проблематики викликана посиленою увагою до розвитку транспортної галузі, як пріоритетної у економіці країни. Метою дослідження є обґрунтування стратегічних напрямів розвитку транспортних підприємств з урахуванням сучасних стратегічних орієнтирів транспортної галузі. У статті розглянуті основні тенденції функціонування транспортних підприємств в Україні. Досліджено питання стратегічних орієнтирів у розвитку підприємств транспортної галузі. Вивчено основні положення Національної транспортної стратегії України та її вплив на формування стратегічних орієнтирів безпосередньо на транспортних підприємствах. Виявлено взаємозв'язок стратегічних напрямів розвитку транспортних підприємств та оперативних цілей і завдань забезпечення їх діяльності.

Ключові слова: стратегія, стратегічний розвиток, стратегічні орієнтири, транспорт, транспортні підприємства.

Ladyzhenskyi E., Sokolov A., Miroshnychenko I. Strategic Vectors of Development of Transport Enterprises in the Conditions of Globalization

The article is devoted to topical issues of the development of transport enterprises in modern conditions. The topicality of the study is due to the increased attention paid to the development of the transport sector, which is a priority in the country's economy. Efficient operation of transport enterprises is considered essential to ensure a high level of competitiveness of the country as a whole. Transport enterprises are a decisive instrument for achieving the social and financial objectives of the country's sector and economy. The purpose of the study is to justify strategic directions for the development of transport enterprises, taking into account modern strategic orientations of the transport industry. The article discusses the main trends in the operation of transport enterprises in Ukraine. The question of strategic guidelines for the development of transport enterprises was investigated. The main provisions of the National Transport Strategy of Ukraine were studied, as well as its impact on the formation of strategic guidelines directly in transport enterprises. The achievement of strategic orientations is conditioned by adequate operational planning, which ensures the ongoing and strategic activities of enterprises at the same time. The relationship between the strategic directions of the development of transport enterprises and the operational goals and tasks for their operation has been identified. The strategic orientation of an individual enterprise should take into account the positive results achieved in the entire industry. The priorities that will improve the competitiveness of domestic transport enterprises are: unhindered mobility and interregional integration; safe, clean and energy-efficient transport; innovative development of the transport industry and global investment projects; competitive and efficient transport system. The introduction of strategic guidelines will: make it possible to establish a single transport space; strengthen regional and international integration of enterprises in the national transport system; increase the efficiency and quality of transport services; increase exports and transit through the country; increase the profitability of transport enterprises.

Keywords: strategy, strategic development, strategic directions transport, transport enterprises.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 23.08.2023